

Microlearning als ondersteuning van het onderwijs en de stage

20-05-2021

Astrid Oomens (FLOT)

Helma van de Berg ([Let's Learn!](#))

Saskia Heunks (TRION)

Voorwoord

In de loop der jaren heb ik vele interessante bijeenkomsten bijgewoond, van workshops en trainingdagen tot congressen en meerdaagse cursussen. Zonder uitzondering kom ik er enthousiast vandaan. Nieuwe inzichten en allerlei kansen zie ik dan om in ons werk in te zetten. Echter terug op het werk word je getrokken in de waan van de dag en verdwijnen nieuwe inzichten naar de achtergrond. Ook vergeet ik veel van al die nieuwe informatie.

Bij duale studenten zie ik vaak hetzelfde proces gebeuren. Tijdens werkcolleges die we afwisselen met trainingen en praktisch handelen, zijn deelnemers vaak erg geïnteresseerd om nieuwe dingen toe te gaan passen in hun eigen werk. De realiteit is echter, dat ze zo worden opgeslokt door het lesgeven en de praktijk van alle dag en daardoor veel vergeten.

Toen ik dan ook een artikel las over microlearnings van [Let's Learn!](#) bedacht ik dat dit misschien iets kon betekenen. Nadat ik me erin ben gaan verdiepen en bij Helma een paar keer overleg had gehad was ik zelf overtuigd van de kansen en de meerwaarde die microlearnings kunnen hebben voor ons onderwijs. Vervolgens hebben we vanuit FLOT en TRION samen onder begeleiding van [Let's Learn!](#) een pilot gerealiseerd van 10 microlearnings.

Dank aan Saskia, Inge, Mara, Hanneke, Daan, Maxime, Ewoud, Jeroen, Nico en Ceciel. Zij allen hebben met veel enthousiasme en inzet onder leiding van Helma en haar team, gewerkt om de realisatie van 10 microlearnings mogelijk te maken.

Astrid Oomens.

Samenvatting

Microlearnings zijn korte fragmenten van maximaal 3 minuten die kernachtig een onderwerp belichten. Ze kunnen worden ingezet als reminder of als inleiding van een groter thema. Voor de lerarenopleiding hebben we in een pilot 10 microlearnings ontwikkeld ter ondersteuning van derdejaars studenten bij hun opdrachten in hun stage. In dit artikel wordt naast het ontwerpproces en onze ervaringen, de resultaten van de enquêtes van gebruikers beschreven en mogelijke ideeën voor in de toekomst gegeven.

Inleiding

Microlearnings zijn informatieve en toegankelijke vormen van 'leren' waarin er kort en krachtig over een onderwerp gesproken wordt. Het kan je leren ondersteunen bij het 'herinneren' van eerder geleerde theorie, maar het kan ook nieuwe informatie brengen, al dan niet vanuit de praktijk, waar je je dan zelf verder in kunt verdiepen. Een aantal collega's van FLOT en Trion hebben uiteindelijk 10 microlearnings ontwikkeld rondom het professioneel handelen van aankomende leraren en andere onderwijskundige thema's. De microlearnings zijn naast studenten van de lerarenopleiding ook interessant voor begeleiders en docenten in het werkveld.

Opzet en werkwijze maakproces

De stappen voor het maken van goede microlearnings zijn:

- a) Bepalen doel
- b) Maken van persona en leren kennen van de doelgroep
- c) Doornemen learning journey
- d) Kiezen van juiste werkvorm
- e) De creatie van de learnings
- f) De implementatie van de learnings en beschikbaar maken van de learnings voor de doelgroep
- g) De evaluatie

Stappen a tot en met d hebben we tijdens een fysieke bijeenkomst gezet. Daarbij waren 10 docenten aanwezig, die met elkaar 5 persona's hebben gemaakt. De persona's werden voorgesteld in de groep en herkend als 'echte' studenten van de FLOT. Daarna is in 5 groepen bepaald wat de learning journey was.

Bij de learning journey wordt bepaald wat de student al weet en wat hij of zij moet bijleren om het doel te behalen. Dat is altijd een lastig onderdeel van het ontwerpproces. In vijf subgroepjes is bepaald waar de studenten staan op het al eerder bepaalde thema of onderwerp, hoe bereiken ze het doel en wat moet geleerd worden. De uitkomst was dat er gekozen werd voor goede subonderwerpen die in de microlearnings geleerd moesten worden. Per subonderwerp is bepaald wat het enkelvoudige leerdoel was én welke punten de student moet onthouden om het bovenliggende doel te behalen.

Bij het inhoudelijk bepalen van de te onthouden punten moet je rekening houden met veel zaken. Denk aan het niveau van de student, het leerdoel én de maximale ruimte die er is in een effectieve microlearning. Dat is niet altijd te vertalen in drie te onthouden punten. Als dat niet kan, dan is het nodig om het onderwerp verder uit te werken tot een ander subonderwerp óf het onderwerp op een ander niveau uit te werken.

Nadat dit gedaan was, is in de plenaire groep terugkoppeling gegeven van de uitkomsten. Op basis van de uitkomsten is gekeken naar wat de beste werkvorm is bij de inhoud. Daarbij wilden we afwisseling hebben en verschillende werkvormen naast elkaar laten zien. Met het benoemen van de werkvorm hadden we stap a tot en met d afgerond en was het ontwerpproces goed gestart.

De volgende stap is het maakproces. Daarvoor heeft ieder subgroepje een online meeting gehad met Helma van den Berg. Er is nogmaals het leerdoel, de drie te onthouden punten en de werkvorm doorgenomen. Op basis hiervan is met elkaar gekeken naar mogelijke invulling die passend is. Daarna zijn afspraken gemaakt over wie doet wat als het gaat over: het ontwikkelen van scripts, voice over teksten en storyboards.

Een maand na de ontwerpessie is er een online meeting geweest waarbij alle subgroepjes lieten zien waar ze stonden. Ook is hierbij de opzet van een aantal storyboards getoond en afgestemd. Deze sessie was ook de laatste voorbereiding op de fysieke bijeenkomst die 2 dagen later was. Tijdens die bijeenkomst zijn video- en audio-opnames gemaakt voor verschillende learnings. De input is met de eerder afgestemde beelden en vormgeving gebruikt om de learnings te maken. Na de eerste versie is er één reviewronde geweest, waarna de definitieve learnings opgeleverd werden op 19 november 2020.

Wat we als essentieel hebben ervaren is de redelijke tijdsdruk die er was: duidelijke deadlines met afspraken wat er op dat moment gerealiseerd moest zijn. Door dit voorafgaand helder neer te zetten gaf dat een stimulans om door te pakken. Met een

aanpak die lijkt op Design Thinking voorkom je ook om in allerlei ideeën en overwegingen te lang te blijven hangen en alles tot in de puntjes uit te werken. De groep van 10 docenten hebben er gemiddeld 20 uur per persoon aan besteed, inclusief de overlegmomenten. De kerngroep van 3 docenten hebben ieder een 5 uur besteed aan extra overleg en voorbereiding. Vanuit [Let's Learn!](#) en hun expertise zoals de videograaf, animator, vormgever en organisator (Helma), is in totaal 95 uur aan werk besteed. De start van dit traject was op 21 september 2020 en de oplevering van de learnings was op donderdag 19 november. In totaal waren er 8 weken nodig vanaf de eerste ontwerpbijeenkomst tot de oplevering.

Realisatie/resultaten

Bij de start van het schooljaar in september 2020 zijn we met een groep van 12 mensen van start gegaan om ons te verdiepen in microlearnings. De groep bestond uit mensen die zich allemaal bezig hielden met het opleiden en begeleiden van toekomstige docenten van de lerarenopleiding van FLOT binnen de opleidingsschool TRION. Vanuit eigen specifieke expertise en belangstelling werd er gewerkt in groepjes van 2 a 3 personen. Bewust werd er gekozen voor verschillende vormen van microlearnings. Na realisatie van de microlearnings werden deze verspreid onder docenten van de lerarenopleiding en het werkveld, maar ook onder studenten en stagebegeleiders. Belangstellenden konden zich aanmelden waarna gedurende tien werkdagen de microlearnings één voor één per mail werden toegezonden. Tegelijk met de microlearning werd een enquête toegezonden. Ook na afloop werd een nieuwe enquête verstuurd met meer overkoepelende vragen. In totaal hebben ruim 60 mensen de microlearnings ontvangen. De enquête over de specifieke microlearnings werd 45 keer ingevuld en de tweede enquête gericht op wensen voor de toekomst werd 16 keer ingevuld.

Uiteindelijk zijn er 10 microlearnings ontwikkeld in de vorm van infographic, animatie, video, podcast en interview. De onderwerpen die hierin aan bod komen zijn: meertaligheid (2x), formatief evalueren, oplossingsgericht begeleiden (2x), groepsdynamica (2x), diversiteit, pedagogisch differentiëren (2x).

Over het geheel genomen scoorden de microlearnings heel hoog, zowel inhoudelijk als op vormgeving. De microlearnings die de maximale score behaalden waren:

- Een animatie over formatief evalueren
- Een podcast positieve groepsvorming
- Een animatie oplossingsgericht begeleiden
- En een infographic meertaligheid

Er waren twee microlearnings over meertaligheid. Beiden scoorden zowel heel hoog als een enkele keer erg laag. Mogelijkerwijs komt dit door de onbekendheid van het onderwerp waardoor mensen soms niet de relevantie ervan hebben begrepen.

In de tweede enquête hebben we gericht gevraagd naar mogelijke onderwerpen voor de toekomst bij een eventuele doorontwikkeling. Ook hebben we gekeken welke vorm het meest werd gewaardeerd en op welke wijze en intensiviteit de verspreiding zou moeten plaatsvinden. Onderwerpen voor de toekomst die het meest werden genoemd waren groepsdynamica, klassenmanagement, ontwikkelingspsychologie, formuleren van SMART leerdoelen, differentiëren en vakdidactiek.

Wat betreft de verspreiding valt op dat er weinig tot geen belangstelling is om gedurende langere tijd elke dag een microlearning te ontvangen. Wel gedurende kortere tijd over een onderwerp of ter ondersteuning van de stage. Daar was de mogelijkheid om te kiezen voor een soort stage begeleidend traject: op maandag een inhoudelijk onderwerp rondom je aanpak in je stage, waarna op dinsdag een microlearning ter voorbereiding en implementatie in je les en op vrijdag een microlearning om er gericht op te reflecteren en je verder erin te verdiepen. Deze vorm scoorde heel hoog en lijkt veel te bieden te hebben in de stagebegeleiding en de koppeling van theorie en praktijk.

Conclusies

Zonder uitzondering hebben mensen heel enthousiast aan de realisatie van microlearnings gewerkt en lijkt het echt van meerwaarde te kunnen zijn voor de toekomst om als (aanvullend) lesmateriaal in te zetten. Mensen worden enthousiast van de verfrissende korte informatieve fragmenten om deze te beluisteren of te bekijken. Voor komend studiejaar zouden deze bestaande microlearnings actief gebruikt kunnen worden voor derdejaars studenten tijdens hun stage wanneer ze aan de slag gaan met de opdrachten voor 'oog voor elke leerling' of voor vierdejaars studenten bij het onderzoek van hun onderwijs pedagogisch handelen (OPH).

Naast het 'hergebruiken' van deze microlearnings is het zeker de moeite waard om te kijken naar andere gebieden en onderwerpen om te gaan ontwikkelen. Naast diverse ideeën over verschillende onderwerpen werd in de resultaten van de enquêtes unaniem aangegeven dat rondom stagebegeleiding de inzet van microlearnings zeer gewenst zou zijn. In de vorm van een podcast is dit ook 'low budget' te realiseren en het werkveld zou er ook flink door geholpen kunnen worden bij de begeleiding van de stage.

Wat aandacht moet krijgen in de komende tijd is het moment van beschikbaar stellen van de microlearnings en de manier van verspreiding. In een grote databank waarbij iedereen bij kan, lijkt de informatie te verzanden in de hoeveelheid die er is. Echter elke dag een microlearning in je mailbox verliest ook zijn 'trigger' functie. Juist enkele learnings ontvangen 'just in time' maakt het effectief. Canvas lijkt daar wel mogelijkheden in te bieden. Komende tijd willen we dit verder uitzoeken.

Heb je ideeën op dit gebied voor in de toekomst of gewoon belangstelling om de bestaande microlearnings te ontvangen, dan kan je mailen naar een van de schrijvers van dit artikel:

Astrid Oomens: a.oomens@fontys.nl

Helma van den Berg: Helma@lets-learn.nl

Saskia Heunks: sheunks@stedelijkcollege.nl